

інструментів, інших лікарських матеріалів у певних аптеках або осіб-ділерів, указаних лікарями, – понад 70 %.

Так само опитування проводилося серед працівників медичної сфери. Головним запитанням було таке: «Чи відомо Вам про існування корупційних практик у медичній сфері Харківщини ? Якщо відомо, то вкажіть, про які саме види Вам відомо ?»

Відповіді на ці запитання нам дали уявлення про корупцію так званого другого та третього рівнів (нагадаємо, корупція другого рівня – це рух неправомірних вигід від лікаря до керівника медичної установи, а корупція третього рівня – це корупція у системі державних закупівель).

Абсолютно всі респонденти відповіли ствердно. Найбільш поширеними практиками є такі:

- плата за отримання робочого місця у лікарні;
- плата за отримання ліцензії на зайняття приватною медичною діяльністю;
- плата чиновникам Міністерства охорони здоров'я та його територіальним органам за «уникнення» зайвих перевірок діяльності медичних установ;
- плата за відкриття приватних клінік, які зручно розташовуються на базі державних лікарень;
- «відкати» Міністерству охорони здоров'я за тендери на державне замовлення з поставки ліків певними фармацевтичними компаніями.

Одержано 02.10.2019

УДК 343.358

Карина Олександрівна БЕЛЄВЦОВА,

курсант 3 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Дмитро Юрійович КОНДРАТОВ,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

На сьогодні одним із найважливіших завдань правоохоронних органів України є забезпечення ефективної протидії корупційним про-
явам, у тому числі шляхом притягнення винних осіб до кримінальної

відповідальності. На виконання таких завдань вітчизняний законодавець ратифікував низку міжнародно-правових документів та імплементував їх положення у національне законодавство України.

На сучасному етапі національне кримінальне право України перестає бути засобом забезпечення правопорядку та належного функціонування суспільних відносин лише в межах нашої держави. Кримінальне право стає юридичним фундаментом для протидії таким загрозам, як організований наркобізнес, легалізація отриманих злочинним шляхом коштів, міжнародна терористична діяльність, торгівля людьми, неконтрольовані міграційні процеси, кіберзлочинність, злочинні порушення екологічної безпеки, корупційних проявів та інших порушень закону, масштаби й географія яких роблять безперспективною боротьбу із ними силами та засобами лише окремої держави [1, с. 8–9]. Тому актуальними напрямками розвитку кримінального права України стало посилення в ньому ролі міжнародного права, ускладнення взаємозв'язків між міжнародним і кримінальним правом, вирішення проблем узгодженості КК із положеннями міжнародних договорів, які ратифіковано Україною.

З метою належного забезпечення національних інтересів щодо протидії та запобігання корупції, здійснення цілей, завдань і принципів зовнішньої політики нашої держави у цьому напрямі Верховною Радою України було ратифіковано низку міжнародних договорів щодо протидії та запобігання корупції. Згідно зі ст. 9 Конституції України, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, стають частиною національного законодавства нашої держави [2].

Міжнародно-правові акти щодо протидії та запобігання корупції, безумовно, мають кримінально-правовий характер і, за визначенням О. М. Броневицької, являють собою міжнародну домовленість, що виражається в єдиному формальному акті, який укладено між сторонами, двоє чи усі з яких є суб'єктами міжнародного права та володіють міжнародною правосуб'єктністю і правоздатністю укладати міжнародні договори, метою якої є боротьба з певними злочинними діяннями та запобігання таким злочинним проявам [3, с. 15].

Характеризуючи особливості міжнародного договору як джерела національного права, Н. М. Раданович зазначає, що вони є джерелом законодавства на території України лише після того, як Верховна Рада України дає згоду на обов'язковість міжнародного договору, тобто через їх ратифікацію. Він наголошує, що такі договори мають насамперед координуючий характер, є зразком, за яким «вивіряється» національне законодавство на предмет його відповідності

міжнародним стандартам, а їх метою є сприяння зближенню законодавства України з нормативно-правовими актами міжнародного характеру. Як правило, такі договори містять лише загальну характеристику суспільно небезпечного діяння або вказують на ті основні (криміноутворюючі) ознаки певної негативної (на думку світової спільноти) поведінки, а їх норми містять оціночні поняття та відзначаються деяким рівнем абстрактності [4, с. 261].

Виходячи з наведеного, норми міжнародних договорів кримінально-правового характеру не призначені безпосередньо для кваліфікації конкретних діянь як злочинних і не містять точних підстав для відповідальності. Крім того, жоден із таких договорів не стосується найважливіших питань реалізації кримінальної відповідальності – видів і меж покарання, що можуть бути призначені у разі його вчинення. У зв'язку з цим, реалізація положень міжнародних актів кримінально-правового характеру забезпечується виключно прийняттям національних юридичних актів [3, с. 15–16].

Стаття 3 Віденської конвенції про право міжнародних договорів передбачає, що учасником будь-якого міжнародного договору визнається держава, яка дала свою згоду на обов'язковість договору для неї і для якої договір зберігає свою силу [5]. Для України міжнародним договором є договір, щодо якого держава виконала необхідні внутрішньодержавні процедури для надання йому юридичної сили на території держави-учасниці, які зазвичай вказані у самому договорі. Законодавчий процес, який здійснюється в Україні шляхом імплементації норм міжнародного права до закону про кримінальну відповідальність, є основним і необхідним напрямом національного механізму реалізації міжнародних зобов'язань нашої держави. Так, відповідно до ст. 14 Закону України «Про міжнародні договори України», міжнародні договори набувають чинності для України після надання нею згоди на обов'язковість міжнародного договору відповідно до цього Закону в порядку та в строки, передбачені договором, або в інший узгоджений сторонами спосіб [6].

Набуття чинності міжнародними договорами, які містять міжнародні зобов'язання та стосуються кримінально-правової сфери, потребує прийняття відповідного закону про його ратифікацію. А оскільки міжнародні договори кримінально-правового характеру потребують внесення Верховною Радою України змін або доповнень до закону про кримінальну відповідальність, такі договори повинні мати статус міждержавних та укладатися від імені України виключно Президентом України, Прем'єр-міністром України або

Міністром закордонних справ України (іншими особами тільки за спеціальними повноваженнями). Внутрішньодержавною процедурою набуття чинності таких міжнародно-правових актів в Україні є виключно їх ратифікація.

Так, від імені України 27 січня 1999 року була підписана Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією Ради Європи [7], а 31 жовтня 2003 року Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції [8]. Також 15 травня 2003 року від імені України був підписаний Додатковий протокол до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією [9]. 18 жовтня 2006 року зазначені вище міжнародно-правові акти щодо протидії та запобігання корупції було ратифіковано Верховною Радою України Законами України «Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією» № 252-V [10], «Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції» № 251-V [11] та «Про ратифікацію Додаткового протоколу до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією» № 253-V [12].

Проте, у наведених Законах зазначається, що ці нормативно-правові акти набувають чинності з дня набуття чинності законом України про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо відповідальності за корупційні правопорушення.

Список бібліографічних посилань

1. Баулін Ю. В. Тенденції розвитку сучасного кримінального права України. *Юридичний вісник України*. 2007. № 15. С. 1–9.
2. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 15.09.2019).
3. Броневицька О. М. Відповідність норм кримінального законодавства України чинним міжнародним договорам : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Львів, 2011. 389 с.
4. Раданович Н. М. Особливості міжнародного договору як джерела національного права. *Актуальні проблеми держави і права*. 2008. № 2. С. 258–263.
5. Віденська конвенція про право міжнародних договорів : від 23.05.1969 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118 (дата звернення: 15.09.2019).
6. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15> (дата звернення: 15.09.2019).
7. Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією : від 27.01.1999 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_101 (дата звернення: 15.09.2019).

8. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції : від 31.10.2003 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_c16 (дата звернення: 15.09.2019).

9. Додатковий протокол до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією : від 15.05.2003 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_172 (дата звернення: 15.09.2019).

10. Про ратифікацію Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією : Закон України від 18.10.2006 № 252-V // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-16> (дата звернення: 15.09.2019).

11. Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції : Закон України від 18.10.2006 № 251-V // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/251-16> (дата звернення: 15.09.2019).

12. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення : Закон України від 11.06.2009 № 1508-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3207-17> (дата звернення: 15.09.2019).

Одержано 22.09.2019

УДК 343.91:328.185

Марія Василівна БУРАК,

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем протидії злочинності
Національної академії внутрішніх справ (м. Київ)*

СУБ'ЄКТИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ ТА СПОСОБИ ЇХ ІНФОРМУВАННЯ

За даними соціологічних опитувань, у 2014 році лише 13 % громадян України були готові повідомляти про відомі їм випадки корупції [1]. У результаті проведеної у 2015 році Transparency International інформаційної кампанії «Вони б не мовчали», коли впродовж декількох місяців у різних містах країни було розміщено сітілайти із закликком не мовчати про корупцію, потенційних викривачів стало майже втричі більше. Нині вже 45 % українців декларують готовність повідомляти про відомі їм випадки корупції. Водночас до правоохоронних органів з такими даними звертаються лише 2 % інформаторів.

З огляду на вказане, фахівцями Національної академії внутрішніх справ спільно з представниками громадської спільки «Центр запобігання та протидії корупції» та представниками Управління